

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Ite[rum] q[uo]d hæc dicit unitas: dedisti lætitia[m] in corde meo: & q[uo]d
ubi sp[irit]us sanctus inhabitat, illic sempiterna sit & inenarrabilis lætitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

præmissio, in pace in id ipsum dormiam & requiescam, causam siue rationem istam subiungit, quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me, nisi ac si diceret, iccirco quia nunc studeo singularitati siue unitati huic, de qua & apostolus dicit, sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, & cætera, usque, id ipsum inuicem sentientes, non alta sapientes, sed humilibus cõsentientes. Quam unitatem facit unus spiritus, & una fides, iccirco (inquam) illuc me spero peruenturum, ubi dormiam & requiescam, in tanta pace, quantam intelligi uult dictio hæc, qua dixi, in id ipsum. ¶ Pro huiusmodi sensu uariatur modus locutionis, secundum uarietatem singularis & pluralis numeri, ut cum pluraliter dixerit, signatum est super nos lumen uultus tui domine, statim singulari dictione dicat, dedisti lætitiã in corde meo: rursusque cum dixerit pluraliter, à fructu frumenti, uini & olei sui multiplicati sunt, statim ex persona diuersa multitudinis eorum, quorum est uel esse debet cor unum & anima una, siue unus spiritus & una fides, statim singulariter dixit, in pace in id ipsum dormiam & requiescam. Potest quidem de reprobis siue terrenis dictum intelligi, à fructu frumenti uini & olei multiplicati sunt, ut sit sensus uiruperationis, quod gratulentur in eiusmodi, & multiplicati sunt à terrenis diuitijs, sed nihilominus econtra uenerabiliter accipitur, quod ex eo multiplicati sint, quod Christus, tanquam granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, & duo data spiritus sancti (de quibus iam sæpe dictum est) tanquam fructum uini & olei. ¶ Hæc unitas siue singularitas, quæ in isto psalmo & in plerisque sanctorum loquitur, ipsa est, quam postulabat ipse dominus Christus ipsa nocte qua tradebatur. Pater sancte (inquit) serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos. Item. Non pro his autem rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me, ut omnes unum sint sicut tu pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, & cætera, quæ ita finiuit, ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis: quam uidelicet dilectionem, non aliud quam spiritum sanctum oportet intelligi.

¶ Iterum quod hæc dicit unitas, dedisti lætitiã in corde meo: & quod ubi spiritus sanctus inhabitat, illic sempiterna sit inenarrabilis lætitiã. Cap. XVI.

Lætitiã p̄s
& filij, spiritus
sanctus est,
† penetrare.

Vtinam quoniam non uacat, neque propositum est per singula discutere, quæ hic dicta sunt ab hoc uno, saltem unius dicti huius sensum penetrare liceat, quod dixit, dedisti lætitiã in corde meo. Sed quis potest petere possit, nisi qui eandem lætitiã accepit: hoc interim scire & dicere possumus, quia lætitiã hæc spiritus sanctus est. Plane spiritus sanctus, sicut lumen uultus domini, sic recte dicitur & est lætitiã patris & filij, ubi spiritus sanctus inhabitat, illic sempiterna & inenarrabilis est lætitiã. Nec aliud quam ipsa est lætitiã quæ importat. ¶ Dauid ipse, per quæ hæc dicta sunt, lætitiã istam expertus fuerat. Etenim pleno cornu acceperat, sicut scriptum est. Imple (ait dominus ad Samuelem) cornu tuum oleo, & ueni, ut mittam te ad Isai Bethleemitem: Prouidi enim in filiis eius mihi regem. Tulit igitur Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum eius. Et dixit Dominus est spiritus domini in Dauid, à die illa, & in reliquum. Veruntamen ad horam sibi lætitiã hæc diminuit, & (ut uerbis utar Apostoli dicentis, & nolite contristare spiritum sanctum dei) tunc spiritum sanctum ipse contristauit, quoniam in Uria Ethæum peccauit. Quod sciens ipse & sentiens, redde (inquit) mihi deus lætitiã salutaris tui. ¶ Sciunt sancti homines, quorum pectora sunt habitacula spiritus sancti, quomodo fiat illud, quod apostolus fieri non uult, dicens, & nolite contristare spiritum sanctum dei, in quo signati estis in die redemptionis. Est enim quidam tactus eiusdem spiritus sancti, quo interdum sensibiliter hominem tangit, dum uult eum suscitare ad operandum, ut non negligat gratiam quam ipse contulit illi. Qui si mente quieta tunc incedit aut in secreto secum est, siue somno indulgens pro tempore, siue peruigili blandum utique & suavissimum tactum illum perferat, tanquam familiare appellationem præsentis amici. Quod si aliter est, si uerbi gratia, festuca irruens mentis oculum turbauit, & per hoc nondum satisfecit tunc ille tactus & tardior accedit, & asperior est sensui, ita ut dicere conscientia non dubitet, ecce contristatus est spiritus sanctus dei. Quanto magis contristatus fuerat spiritus domini, & dicere habebat Dauid, redde mihi lætitiã salutaris tui: propterea quia uenit peregrinus

Lætitiã sp̄s
sancti in cor
de Dauid.
I. Reg. 16.

Ephe. 4
s. Reg. 12.
Psal. 50.

Ephe. 4.

reginus, scilicet diabolus, à regno & ciuitate dei longe alienus ad diuitem David, & ille parcens sumere de ouibus & de bobus suis, ut exhiberet conuiuium peregrino illi, tulit orem uiri pauperis, & præparauit cibos homini qui uenerat ad se.

¶ Admiratio quam sapienter signatus fuerit liber, donec illum agnus aperiret, & de eo quod dicit beatus Job, qui commouet terram de loco suo, qui præcipit soli & non oritur, & stellas claudit quasi sub signaculo. Cap. XVII.

Ecce dum in hoc quasi magnæ domus uestibulo & perspecto frontis splendore, similem, immo & maiorem, et interiori amplitudine prospicimus claritatem sancti nominis tui, trinitas deus, quam adoramus, cui cum isto Psalterio psallimus: admiramur, quæ sapienter signatus fuerit liber, antequam agnus illum acciperet, & signacula eius solueret, & quæ fortiter etiam nunc teneatur clausus illi, qui propter incredulitatem suam intus legere indignus est. Et reuera quæ sapienter cautum est, ut non diceret in istis maioribus, quod dicere solent prophetae in minoribus. Hæc dicit dominus deus exercituum, ecce ego adducam super uos gentem de longinquo, domus Israhel, ait dominus. Hæc dicit dominus deus exercituum, deus Israhel, bonas facite uias uestras & studia uestra. Quis enim tunc portare posset, ut iste similiter loqueretur in istis maioribus, Exempli gratia, ut diceret. Hæc dicit dominus exercituum, deus deus meus respice in me quare me dereliquisti. Hæc dicit dominus, foderunt manus meas & pedes meos. Hæc dicit dominus, diuiserunt sibi uestimenta mea, & super uestem meam miserunt sortem. ¶ Bene ergo liber signatus est, ommissis eiusmodi dictionibus, & sacramenta importabilia dicturus, iste primus assumpsit personam eius, de quo loquebatur: ut interim negligenter attendentibus, de semetipso loqui uideretur, cum in eo loqueretur Messias, id est Christus. Quæ & sapienter nominat uerbum quæ filium, quatinus eisdem trinitatis abscondat sacramentum, ut illic. Verbo domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Cuius uerbi culi longe superius mentionem fecimus, cum de angelica creatura loqueremur. ¶ Hoc inquam admiramur, & in ipsa admiratione, quæ tanta est, ut ad eam explicandam nullus sermo noster sufficere possit, ecce oportune quasi post tergum uocem audimus beati Job dicentis. Sapiens corde est, & fortis robore. Quis resistit ei, et pacem habuit? Qui transtulit montes, et nescierunt hi quos subuertit in furore suo. Qui commouet terram de loco suo, et columnæ eius concutientur. Qui præcipit soli et non oritur, et stellas claudit quasi sub signaculo. Hanc uocem ecce audiui, dum in contemplatione claritatis, quæ in psalms lucet, stantes miraremur. ¶ Qui nam sunt montes quos transtulit deus: pro quorum translatione et sapiens corde, et fortis robore merito prædicetur? Putas ne Apostoli, de quibus recte intelligitur dictum alibi. Et transferentur montes in cor maris, id est, in medium gentium transibunt à Iudæis? Et quidem montes ipsi, sed non soli quos deus transtulit. Moyses quoque et iste David, et omnes prophetae montes sunt, non pro ulla mole corporum suorum, sed pro eminentia scripturarum, quas inspirante spiritu sancto scripserunt. Quomodo, uel unde, et quo montes istos transtulit deus? Nimirum dando genera linguarum transtulit eos, id est, scripturas eorum per interpretes suos de una lingua Hebraica, in Græcam et Latinam. ¶ Factum est mirabili iudicio, ut legant et sciant omnes gentes, nesciant autem hi, quos subuertit in furore suo, scilicet Iudæi, penes quos eadem scripturæ conditæ sunt, quorum propter perfidiam excæcauit oculos. Nec solummodo ita subuertit, uerum etiam in omnes gentes captiuos dispersit: ita ut iam non sit eis propheta, neque princeps, neque dux. Hoc bene intelligitur in eo quod protinus ait, Qui commouet terram de loco suo et columnæ eius concutientur. ¶ Statimque subiungit. Qui præcipit soli et non oritur, et stellas claudit quasi sub signaculo. Habent enim, et secum captiui baiulant scripturas legis et prophetarum, et psalmorum, Christum autem non habent, in quem omnes scripturæ tendunt. Et quid est habere scripturam intentionem: nisi quodammodo habere cælum, et non habere solem? Et quid est legere et nolle intelligere prophetas: nisi quasi sub signaculo clausas continere stellas? Hoc deus ideo præcipit, quod sol iste non oriatur illis, et huiusmodi stellas ideo quasi sub signaculo claudit, quia cæcitas eorum non tam ex ignorantia descendit, quam ex inuidia: propter quod et præcepto huic, quo præcipit soli ut non oriatur illis, secure,

2. Reg. 12.

Liber sapienter signatus ante aduentum Christi.

Apoca. 7.

Hier. 5.

Idem. 7.

Psalm. 27.

David primus assumpsit personam Christi in se loquens.

Psalm. 32.

Verba Job de libro ita figurata. Iob. 9.

Qui transtulit montes. id est, prophetas et apostolos in omnium gentium linguas. Psalm. 47.

Iob. 9.

Qui præcipit soli, & non oriatur, addit scripturas, et non habere.